

9. Попова І.В. Обґрунтування вибору потенційного постачальника як фактора підвищення стійкості підприємства. Вісник НУ «Львівська політехніка» «Логістика». Львів: Видавництво НУ «Львівська політехніка», 2010, № 690, С. 421–426.
10. Савіна Н.Б., Крикавський В.Є. Логістична концепція just-in-time в постачанні будівельних підприємств. Актуальні Проблеми Економіки, 2017, № 5(1491), С. 127–137.
11. Kraljic, P., 1983, Purchasing must become supply management, Harvard Business Review, September/October, pp. 109–117.
12. Wieteska G., 2013. Rozwój dostawców w modelach portfolio relacji dostawca–nabywca. Logistyka, No.5, s. 205–209.

ГЕНЕРИРОВАНИЕ БЕРЕЖЛИВОСТИ В СФЕРЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ СТРОИТЕЛЬНОГО КОМПЛЕКСА УКРАИНЫ

Аннотация. Установлено, что генерирование бережливости в сфере поставок напрямую связано с развитием отношений с поставщиками, что требует проведения их сегментирования. Использование ABC-XYZ-анализа строительных материалов позволило идентифицировать поставщиков, обеспечивающих строительное предприятие ресурсами с высоким и средним уровнями вложенных финансовых средств (группы А и В), интенсивность потребления которых является высокой и средней (группы X и Y). Третьим параметром, по которому проведено сегментирование поставщиков, является насыщенность рынка, которую характеризует соотношение между спросом и предложением на рынке поставщиков строительных материалов.

Ключевые слова: строительное предприятие, бережливость, отношения с поставщиками, сегментирование поставщиков, ABC-XYZ-анализ, насыщенность рынка строительных материалов.

THRIFT GENERATION IN THE SPHERE OF SUPPLY AT THE ENTERPRISES OF THE UKRAINIAN BUILDING COMPLEX

Summary. It was established that the generation of thrift in the field of supply is directly related to the development of relations with suppliers, which requires their segmentation. The use of the ABC-XYZ analysis of building materials has made it possible to identify suppliers that provide the construction company with high and average resources (groups A and B), the intensity of consumption of which is high and average (groups X and Y). The third parameter for segmentation of suppliers is the saturation of the market, which characterizes the relation between demand and supply in the market of suppliers of building materials.

Key words: building company, thrift, relations with suppliers, supplier segmentation, ABC-XYZ-analysis, saturation of the building materials market.

УДК 339.49.:656.073.5

Саєнсус М. А.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри маркетингу*

Одеського національного економічного університету

Saiensus M. A.

*Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor Department of Marketing
Odessa National Economic University*

АНАЛІЗ РИНКУ «ХОЛОДНОЇ ЛОГІСТИКИ» В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Анотація. У статті розглянуто ситуацію на ринку «холодної логістики» в Україні. Виділено етапи розвитку ринку холодної логістики. Згідно з фазами розвитку цього ринку проведено його структуризацію за такими ознаками, як кількісні характеристики етапів розвитку ринку, фактори сприяння його формуванню, розвитку або регресу; позначені проблеми сучасного етапу розвитку даного ринку. Наведена оцінка перспектив розвитку «холодної логістики» в Україні.

Ключові слова: логістика, холодна логістика, режими зберігання, тенденції розвитку, ринки споживачів холодної логістики.

Вступ та постановка проблеми. Зростання обсягів торгівлі харчовими продуктами, які вимагають холодного або низькотемпературного зберігання, зумовило різке збільшення попиту на послуги «холодної» логістики. Очевидно, що холодокомбінати – основний сегмент про-

позиції – сьогодні не можуть повною мірою забезпечити потреби харчопереробної промисловості, що активно розвивається. Вельми відчутний дефіцит низькотемпературних складів. При цьому розширилася структура товарів, які зберігаються в холодильних складах. Паралельно зі

зміною споживчого кошика більшості громадян України на ринку зросли обсяги продуктів тривалого зберігання, заморозки і напівфабрикатів. З економічного погляду ринок холодної логістики залишається досить привабливим для девелоперів, і, незважаючи на ризики (високу вартість будівництва, жорсткі вимоги потенційних орендарів), багато компанії розглядають можливість вкладень у цю сферу будівельного ринку.

Попит на послуги ринку холодної логістики досить стабільний, оскільки він обслуговує сфери продуктів харчування, напоїв, лікарських препаратів, тобто сфери, життєво необхідні для людини. Крім того, обмежені можливості щодо тривалості зберігання й ефективності обробки замовлень залишають вільною нішу високоякісних холодильних приміщень, зручних для організації логістики. Попит на такі об'єкти є, і вже з'явилось чимало компаній (в основному, міжнародних), готових «доплачувати» за якість.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питаннями розвитку логістики, логістичних засобів і методів логістичного менеджменту займалися такі вчені та фахівці, як В.Г. Альма, О.М. Гаджинський, С.В. Ісіков, Є.В. Крикавський, В.К. Козлов, Т. Москвітін, В.Є. Ніколайчук, М.А. Окландер, І. Питенко, А.А. Сметов, Н.В. Чернописька, Н.І. Чухрай, Л.В. Фролова, а також зарубіжні – Д. Дж. Бауерсокс, Дж. Р. Сток, Д. Уотерс, Д. Шехтер, М. Кристофер. Малодослідженими залишаються аспекти організації ланцюгів холодних поставок, реалізації в їхніх межах ефективних стратегій розвитку. Проблема визначення умов для розвитку потенціалу ринку «холодної логістики» України не відводиться належна увага, що зумовлює актуальність досліджень саме в цьому напрямі.

Метою статті є дослідження специфіки, перспектив, проблем сучасного етапу розвитку ринку «холодної логістики» в Україні.

Результати дослідження. Розвиток ринку холодної логістики пов'язаний з необхідністю підтримки температурного режиму під час зберігання і перевезення продукції. Основними споживачами послуг холодної логістики є виробники і дистрибутори продуктів харчування, оскільки більшість із них є швидкопсувними. Крім того, споживачами можуть бути фармацевтичні та медичні компанії. Різні продукти і товари мають різні температурні вимоги. Основні параметри зберігання різних типів продуктів можна звести в нижченаведену таблицю (табл. 1).

Оскільки недотримання термінів та правил зберігання товару може бути небезпечним для кінцевого спо-

живача, компанії-виробники приділяють багато уваги забезпеченню необхідних умов. Виробники продуктів харчування розвивають власні логістичні ресурси, як і мережі продуктових ритейлерів. Компанії, які не можуть організувати власну логістику через нестачу фінансових чи інших ресурсів, звертаються до послуг логістичних операторів. Таким чином, на ринку присутні різні види складів. В Україні пропозицію холодних складів умовно можна розділити на три типи (табл. 2).

Зберігання продуктів входить у так званий «харчовий ланцюжок» – процес існування продукту від виробництва до споживання, – і є фактором системи безпеки харчових продуктів, вимоги до якої регулюються, зокрема, ДСТУ 4161-2003 та ДСТУ ISO 22000: 2007. Зберігання цього виду товарів підпадає під дію Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпеки і якості харчових продуктів», «Санітарних правил для підприємств продовольчої торгівлі», «Санітарних правил для підприємств громадського харчування». Оскільки ці документи були розроблені досить давно, вони вимагають модернізації у світлі нових технологій виготовлення та упаковки продуктів, підтримки температури.

Основна проблема холодної логістики – дотримання умов зберігання на всіх етапах харчового ланцюжка. Для цього потрібна розгалужена система холодних складів, велика кількість обладнаного транспорту і відсутність тривалих затримок під час навантаження-вивантаження товарів між усіма точками зберігання. Звідси випливає проблема забезпеченості холодними складами: недостатня кількість сучасних конструкцій з обладнанням, яке може забезпечити різні варіанти температурного режиму – від категорії «фреш» (+ 2... + 6 °С для м'ясо-молочної продукції та +15 °С для овочів) до глибокої заморозки.

Це зумовлено високою вартістю створення логістичних об'єктів, відсутністю державної підтримки і свідомим порушенням правил зберігання недобросовісними операторами, які за рахунок цього зменшують свої витрати. Тому необхідний достовірний моніторинг дотримання температурного режиму, який дав би змогу уникнути впливу людського фактора. Прагнення знизити витрати може вплинути на якість продукту в момент його споживання або привести до списання зіпсованої продукції до її потрапляння в магазин.

Сезонне коливання температур має значний вплив на об'єкти холодної логістики. У літні місяці, по-перше, попит на них зростає, оскільки спека зменшує термін збе-

Таблиця 1

Нормативні температури для зберігання продукції основних споживачів послуг холодильних складів

№ \ №	Вид продукту	Температурний режим (°С)
1	Кондитерські вироби	До +18
2	Торти і тістечка	0... + 5
3	Шоколад і шоколадні вироби	+14 ... +16
4	Овочі, фрукти	+4 ... + 10
5	Цитрусові	+2 ... +6
6	Квашені, солоні і мариновані овочі	-2 ... +4
7	Сушені плоди, овочі та гриби	0 ... +10
8	М'ясні напівфабрикати	-1 ... +1
9	М'ясна, рибна гастрономія, сири, молочна продукція	+2 ... +7
10	Свіже м'ясо, свіжа риба (на льоду), морепродукти	-1 ... +2
11	Заморожені продукти, м'ясо, птиця, риба, пельмені і т.д.	-18
12	Морозиво	-24
13	М'яке морозиво	-15 ... -18
14	Особливий режим для швидкої заморозки, медичних цілей	-45

Джерело: [1; 2; 3]

Основні групи холодильних складів

Холодокомбінати – колишні овочеві бази	Основна проблема складів, що залишилися з радянських часів, – це використання аміачних технологій охолодження. Крім того, зношеність обладнання не дає змоги досягти сучасних західних стандартів зберігання за найбільш важливого показника – температури. Цьому сприяє і прихильність до радянських ГОСТів, які не розраховані на температуру тривалого зберігання (–24 градуси Цельсія). Натепер понад 50% холодильників, побудованих ще за радянських часів, не відповідає сучасним вимогам санітарних норм і потребує модернізації. У результаті порушуються умови зберігання продуктів, що нерідко позначається на їхній якості
Холодильні склади логістичних операторів	Холодильні склади логістичних операторів, які виділяють частину площ для організації холодно-морозильних складів. Такі низькотемпературні склади відповідають сучасним вимогам і дають змогу здійснювати якісне зберігання замороженої продукції. Вони надають послуги з оренди і відповідального зберігання великим компаніям-імпортерам, м'ясопереробним заводам, оптовим і роздрібним мережам. Однак і в цій групі відчувається дефіцит вільних площ, оскільки попит перевищує пропозицію.
Холодильні склади великих компаній, що займаються виробництвом або імпортом	Великі обсяги виробництва продукції, що вимагає підтримки температурного режиму, або велика кількість аналогічної сировини вимагають від виробників та імпортерів будувати низькотемпературні складські приміщення для власних потреб.

Джерело: [1; 2; 3]

рігання всіх продуктів, а по-друге, для підтримки необхідного температурного режиму потрібно більше ресурсів і не всі склади мають оснащення, здатне ефективно функціонувати при +30... +40 °С. Найбільш енергоємними є низькотемпературні (морозильні) приміщення з температурою –24... –18 °С. У них зберігається заморожена продукція – м'ясо, морепродукти, напівфабрикати, заморожені овочі. Далі – не всі продукти можна зберігати разом, навіть якщо їх температурні вимоги збігаються. Наприклад, повинні зберігатися окремо сири і готові продукти, продукти зі специфічним запахом і продукти, які легко їх вбирають, тощо.

Таким чином, можна виділити такі напрями розвитку для об'єктів холодної логістики, як:

- ініціювання державних програм підтримки для зниження фінансових витрат створення складів;
- зниження накладних витрат за рахунок масштабу;
- зниження витрат на енергоспоживання шляхом поліпшення ізоляції, мінімізації часу відкриття дверей, збільшення частки нічної активності для використання більш низької температури навколишнього середовища;
- збільшення частки автоматизації та посилення моніторингу по всьому холодному ланцюгу.

Ринок складської нерухомості в 2014–2016 роках не показував бурхливого розвитку. Важливим фактором, що впливав на ринок у цей період, стало зумовлене кризовими явищами скорочення ділової активності. Загалом на ринку спостерігається мала кількість нових площ, відкритих для ринку, попит знижувався, а орендарі скорочували займані ними площі. Нові складські комплекси будувалися в форматі built-to-suit – для власного використання або під конкретного клієнта.

Розвиток ринку холодної логістики залежить від попиту. Середній та малий бізнес в основному не створюють попиту на склади з сучасним обладнанням, перевага надається більш дешевим варіантам. У розглянутий період пропозицію становлять в основному переобладнані старі холодокомбінати-овочесховища. Сучасні мультитемпературні склади є в основному в зоні найбільших міст, і не всі вони пропонуються на відкритий ринок. Однак вимоги орендарів до холодних складів поступово підвищуються, що є двигуном розвитку ринку.

Економічна і геополітична нестабільність останніх років негативно впливала на ринок – активність гравців знизилася, відкриття нових об'єктів переносилися на пізніший час. Військові дії на Сході України в 2014–2016 роках

мали додатковий вплив на ринок холодної логістики. Виробничі компанії, які мали склади на окупованій території, були змушені перемістити їх в інші регіони. Так, кондитерські компанії «Конті» й «А.В.К.» тепер ведуть діяльність у Дніпропетровській та Київській областях. Обсяги транспортування продукції харчової промисловості зростають. Асортимент пропонованих торговими точками свіжих продуктів збільшується, відповідно зростає необхідність в їх транспортуванні і зберіганні. Половина витрат домогосподарств припадає на продукти харчування. В середньому за місяць одна людина в Україні споживає 4,7 кг м'яса і м'ясопродуктів, 19,6 кг молочних продуктів, 1,2 кг риби та морепродуктів, 9,2 кг овочів і 3,3 кг фруктів. Таким чином, на продукти, що вимагають особливого температурного режиму, приходиться значна частина витрат населення і близько третини товарного обороту продуктових мереж. Ще одна характеристика ринку зумовлена властивостями елементів холодної логістики як об'єктів нерухомості: вони виступають як заставне майно, можуть бути предметами судових розглядів, рейдерських захоплень тощо. Також складські площі можуть змінювати власників та купуватися орендарями для одноосібного користування.

На ціноутворення оренди і відповідального зберігання вантажу впливає низка факторів, як загальних, так і специфічних, оскільки попит орендаря орієнтований на надання якісних послуг і зручного місця розташування складу-холодильника. Серед них найбільш значущими є:

- зручне розташування;
- зручні під'їзні шляхи, наявність розвиненої інфраструктури для прийняття великовантажних, середніх і малих автомобілів;
- сучасна система охорони, пожежогасіння, вентиляції, підтримання температурного режиму, сучасна вантажно-розвантажувальна техніка;
- послуги з охорони вантажу;
- високий рівень автоматизації процесів.

Для складської нерухомості взагалі і для холодних складів зокрема останнім часом було характерним закріплення орендної ставки в гривнях, що в умовах змін курсів валют було більш вигідно орендарям. У 2016 році орендні ставки температурних комплексів знаходилися в межах 115–180 грн. за квадратний метр. Таким чином, у 2015 році розвиток ринку стримувався негативними економічними факторами, вплив яких почав зменшуватися в 2016 році, що дає змогу говорити про подальше відновлення показників ринку в найближчому майбутньому.

Темп скорочення виробництва на ринках-споживачах загалом у 2016 році був удвічі меншим, ніж у 2015 році, – 3,1%. Таким чином, обсяги випуску продукції відновлюються після кризового спаду. 2017 рік поки що демонструє продовження відновної тенденції, що, ймовірно, дасть змогу виробництву протягом найближчих років вийти на до кризовий рівень. У грошовому вираженні виробництво демонструє великий стрибок у 2015 році, проте це пов'язано з різкою зміною курсу валют за рахунок девальвації гривні. Після стабілізації темпів інфляції в 2016 році зростання грошового обсягу випуску цієї продукції зупинилося.

Основними галузями-споживачами послуг холодної логістики є галузі харчової промисловості, а саме виробники і ритейлери морепродуктів, м'яса і ковбасних виробів, молочних продуктів, овочів, фруктів і ягід, яєць, напоїв.

Більшість сучасних об'єктів холодної логістики розташовані в межах Київської області – як у самій столиці, так і в її околицях. Усі холодні комплекси мають також адміністративні приміщення для розміщення менеджерів, митних брокерів та іншого персоналу, необхідного орендарям безпосередньо в логістичному центрі. Багато з них поєднані з сухими складами. Доходи температурних комплексів не прямо пропорційні їх площам із багатьох причин. По-перше, під час спаду виробничої та ділової активності на ринках-споживачах вакантність холодних складів збільшилася, а зміна орендарів була додатковим фактором зниження доходів. Склади як об'єкти нерухомості можуть бути об'єктом купівлі-продажу, можуть бути заставним майном, на них може бути накладено арешт тощо. Все це впливає на обмеження їхньої діяльності та, відповідно, прибутковості.

Рівень конкуренції на ринку оцінюється як середній. Мала кількість великих гравців компенсується присутністю холодних складів старого зразка, чийми послугами користуються багато виробників і ритейлерів.

Ринок холодної логістики безпосередньо залежить від ємності ринків галузей-споживачів, тому ризики ведення діяльності пов'язані з динамікою виробництва та імпорту цих груп товарів, оскільки вони визначають попит на площі; збільшення темпів інфляції і девальвації національної валюти збільшує термін окупності й ускладнює виконання кредитних зобов'язань.

Бар'єрами входу на ринок є: великі початкові інвестиції і тривалий термін окупності; необхідність облаштування складського об'єкта на досить великій площі з відповідною інфраструктурою (розташування поблизу основних трас, наявність зручного під'їзду, наявність залізничної станції поблизу, проведення комунікацій, спорудження власної котельні, генераторів тощо). Виробництво на основних ринках-споживачах має тенденцію до скорочення обсягів, на що не матиме значного впливу навіть стабілізація економічної ситуації, що почалася в 2016 році. У 2017–2019 роках загалом очікується збереження рівня виробництва минулого року, помірне зростання і спад в окремих галузях будуть взаємокомпенсуватися. У м'ясній галузі найбільш перспективним напрямом є м'ясо курей, оскільки внутрішній попит на нього вищий, ніж на інші види м'яса, через більш низьку ціну і високі смакові якості, попит на зовнішніх ринках залишається високим, а самі експортери розширюють географічні напрямки й обсяги поставок. Навіть торговельні заборони, пов'язані з епізоотичною ситуацією, не роблять цей ринок менш перспективним. Інший продукт птахівництва – яйця – також має високий рівень зовнішнього товарообігу, зокрема, з країнами Близького Сходу. Внутрішнє споживання яєць безпосередньо залежить від реальних доходів населення,

з відновленням їхнього рівня також збільшується, що, відповідно, збільшує необхідність у площах зберігання. Однак цей ринок є менш перспективним для холодної логістики, оскільки найбільші виробники мають власну логістичну систему, а ритейлери складають яйця недовго, використовуючи для цього універсальні приміщення.

Виробництво молочної продукції скорочується, проте вона, як і раніше, буде займати одне з головних місць у раціоні українців, чому сприяють велика різноманітність поданих на ринку товарів, традиції харчування і відсутність впливу товарів-замінників. Збільшення імпорту деяких видів молочних товарів, зокрема сирів, створить додатковий попит у цій галузі. Виробники продовжать розширювати лінійку продуктів, у тому числі дитячого молочного харчування.

Виробництво овочів, фруктів і ягід в 2016 році показало тенденцію до відновлення обсягів, у 2017 році загальний урожай буде на тому самому рівні. У цій галузі споживачами послуг холодної логістики є не підприємства, що використовують власні овочесховища, а ритейлери, що надають продукцію категорії «фреш» (як українського виробництва, так і імпорту). Розширення асортименту і сезонних кордонів плодів і овочів завдяки імпорту та тепличному виробництву також буде створювати попит на холодильні склади.

Виробництво кондитерських виробів також не показуватиме бурхливого зростання. В умовах складної економічної ситуації в країні споживачі відмовляються від продуктів не першої необхідності, якими є солодощі і борошняні кондитерські вироби – торти, пироги, печиво, вафлі, шоколадні вироби тощо. Низька платоспроможність покупців є серйозною перешкодою для збільшення споживання на внутрішньому ринку, проте за умови подальшої стабілізації економіки споживання може вийти на рівень 2014 року, що збільшить попит на складські приміщення в цьому сегменті порівняно з 2015–2016 роками. Загалом ринки-споживачі послуг холодної логістики найближчим часом будуть трохи нарощувати ємність, як за рахунок виробництва, так і за рахунок зовнішньої торгівлі.

Висновки. Як загальну тенденцію ринку холодної логістики можна відзначити розвиток будівництва виробниками й імпортерами замороженої продукції складів для власних потреб. Однак будівництво такого складу – дуже витратний захід, тому його можуть дозволити собі лише великі компанії, а середні і дрібні підприємства обмежуються орендою або відповідальним зберіганням. Компаній же, що спеціалізуються на відповідальному зберіганні заморожених продуктів, дуже мало.

Цей бізнес будується в основному на базі колишніх радянських «холодильників». Попит на холодні склади зараз задоволений приблизно на 40%. У найближчій перспективі попит на складські приміщення буде відновлюватися завдяки активності з боку великих ритейлерів.

Темпи зростання в основних сегментах-споживачах послуг холодної логістики приведуть до актуалізації відкладеного попиту – орендарі, які відновили або збільшили свої обороти після економічних труднощів останніх років, будуть розширювати займану площу. Оскільки в 2016 році на ринок не було введено складських об'єктів холодної логістики, а будівельних робіт не велося, то очікується зниження вакантності у функціонуючих комплексах.

Додаткове збільшення попиту на ринку холодної логістики можливе за рахунок перерозподілу площ між орендарями (їх концентрації або деконцентрації), переходу виробників і ритейлерів у більш сучасні та якісні приміщення, розвитку системи складів, близьких до споживача, в регіонах. Водночас відсутнього незадоволеного попиту на сучасні холодні склади на ринку немає.

Список використаних джерел:

1. Закон України. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів (Відомості Верховної Ради України (ВВР), ст. 98) № 1983-VIII від 23.03.2017, ВВР, 2017, № 25, ст. 289. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80>
2. ДСТУ ISO 22000:2007 (ISO 22000:2005, IDT) Національний стандарт України. Системи управління безпечністю харчових продуктів. Вимоги до будь-яких організацій харчового ланцюга. URL: https://test1.haccp.center/assets/files/DSTU_ISO_22000-2007.pdf
3. Защита здоровья, содействие торговле. URL: <http://www.fao.org/fao-who-codexalimentarius/en/>

**АНАЛИЗ РЫНКА ХОЛОДНОЙ ЛОГИСТИКИ В УКРАИНЕ:
ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ**

Аннотация. В рамках статьи рассмотрена ситуация на рынке «холодной логистики» в Украине. Выделены этапы развития рынка холодной логистики. Согласно с фазами развития данного рынка проведен его структуризация по таким признакам, как количественные характеристики этапов развития рынка, факторы содействия его формированию, развитию или регрессу; обозначены проблемы современного этапа развития этого рынка. Приведена оценка перспектив развития «холодной логистики» в Украине.

Ключевые слова: логистика, холодная логистика, режимы хранения, тенденции развития, рынки-потребители холодной логистики.

**ANALYSIS OF COLD LOGISTICS MARKET IN UKRAINE:
PROBLEM AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT**

Summary. In the framework of this article the situation on the market is considered «cold logistics» in Ukraine. The stages of development of the market of cold logistics are highlighted. According to the phases of development of this market it was structured on the basis of: quantitative characteristics of the stages of market development, factors contributing to its formation, development or regression, identified problems of the current stage of development of this market. An estimation of prospects of development of «cold logistics» in Ukraine is presented.

Key words: logistics, cold logistics, storage logistics, trends of development, markets-needs of the cold logistics.

УДК 330.351:621.311

Салашенко Т. І.

кандидат економічних наук,

старший науковий співробітник

*Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку
Національної академії наук України*

Salashenko T. I.

Candidate of Economic Sciences,

*Senior Researcher of Research and Development Centre for
Industrial Problems of Development of the NAS of Ukraine*

ПОТОЧНИЙ ДИЗАЙН РИНКІВ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ ЄС: ВИКЛИКИ УКРАЇНИ

Анотація. У статті розглянуті основні елементи дизайну ринків електроенергії ЄС, зокрема склад акторів ринку, форми оптової торгівлі, а також часові сегменти ринку. Встановлено, що найбільш розвинуті ринки електроенергії характеризуються достатньою чисельністю гравців як з боку оптових продавців, так і з боку оптових покупців, які продають електроенергію на біржових аукціонах якомога ближче до реального часу.

Ключові слова: ринок електроенергії, лібералізація, ринковий дизайн, електрогенерація.

Постановка проблеми. Сьогодні лібералізація ринку електроенергії (РЕЕ) України розглядається в контексті імплементації європейського законодавства в національну практику. Однак лібералізація європейських РЕЕ не завершена, а їхній дизайн ще еволюціонує. Суперечливість європейських здобутків у напрямі досягнення ефективної конкуренції на РЕЕ потребує детального дослідження цього процесу, а не «сліпого» його перенесення в національну практику, з метою захисту національного

споживача, забезпечення конкурентоспроможності української електроенергетики та досягнення енергетичної незалежності й надійності електроенергетичного циклу України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема лібералізації РЕЕ є новою та складною для України, тому для теоретико-методичного обґрунтування атрибутивних компонентів та елементів цього процесу доцільно опиратися на дослідження зарубіжних учених, серед яких